

ALINTILAMA ve KAYNAK GÖSTERMEDE (NOTLAR)

Son yıllara kadar bilimsel çalışmalarda; gönderme yapma, alıntılama ve kaynakça hazırlama gibi aşamalarda, ağırlıklı olarak 'Dipnot Sistemi' olarak da bilinen Chicago of Manual Style (CMS) kullanılmıştır. Bugün Chicago sistemi, bu etkinliğini yitirmiş görünmektedir. Son zamanlarda özellikle eğitim bilimleri ve istatistiksel yöntemlere ağırlık veren alanlarda 'Parantez İçi Sistem' olarak da bilinen Modern Language Association Style (MLA) kullanılır hâle gelmiştir. Bununla birlikte Türk Dili ve Edebiyatı ve Tarih gibi alanlarda, hâlâ önemli oranda CMS kurallarının dikkate alındığı; hatta zaman zaman bu iki yöntemin bir arada kullanıldığı görülmektedir. Aşağıda bu iki yöntemle ilgili özet bilgilere yer verilmiş; ardından değişik ihtimaller dikkate alınarak örnek künyeler gösterilmiştir

CMS (CHICAGO of MANUAL STYLE) YÖNTEMİ	MLA (MODERN LANGUAGE ASSOCIATION) YÖNTEMİ
[KLASİK DİPNOT SİSTEMİ]	[PARANTEZ İÇİ SİSTEM]
<p>1.Chicago sisteminde, gerekli açıklama ve bilgiler genellikle dipnotlar şeklinde verilir. Daha sonra bölüm ya da kitabın sonunda dipnotlarda geçen kaynaklar, açık ve ayrıntılı künyeleriyle birlikte topluca verilir.</p> <p>2.Dipnotlar verilirken, gönderme veya alıntı yapılan bölümün sonuna bir numara verilir ve aynı sayfanın alt kısmında bu numaranın karşısında gerekli bilgiler gösterilir. Kaynak ilk kez geçtiğinde, kaynakçada olduğu gibi künyesi ayrıntılı olarak verilir.</p> <p>3.Dipnotta ikinci kez geçen kaynak için, araya başka kaynaklar girmişse, yazarın adı ve soyadından sonra "age, agm, agt" gibi kısaltmalar kullanılır. Sayfa bilgilerinden başka bilgilere yer verilmez. (Örnek: Şaban Sağlık, age, s.134). Bir kaynak dipnotta ardışık olarak (arka arkaya) yer alıyorsa; yani araya başka bir kaynak girmemişse yazar adı ve soyadına da gerek yoktur. "Age, agm, agt" ve gerekiyorsa sayfa bilgilerinin vermek yeterlidir. (Age, s.47). Bu durumlarda kaynakla ilgili bir kısaltmanın (kaynağın adı, yazarı vs.) tercih edilmesi de mümkündür.</p> <p>4.Dipnotlarda "Ad Soyad" sıralaması, kaynaklar bölümünde ise "SOYAD Ad" sıralaması tercih edilir. Kaynakçada SOYAD, büyük temel harflerle yazıldığı için onu addan ayırmaya yönelik olarak araya virgöl konmasına gerek yoktur.</p> <p>Dipnot: Yavuz Demir, İlk Dönem Hikâyelerinde Anlatıcılar Tipolojisi, Ankara 1995, s.45.</p> <p>Kaynakça: DEMİR Yavuz, İlk Dönem Hikâyelerinde Anlatıcılar Tipolojisi, Ankara 1995, s.45.</p> <p>5.Bir kitaptan alıntı yapıldığında, sayfa bilgisi dipnotta mutlaka belirtilir. Ancak bu kitapla ilgili künye bilgileri kaynaklar bölümünde verilirken sayfa bilgisine tekrar yer verilmez.</p> <p>Dipnotta: Yavuz Bayram, Amasya'ya Vali Osmanlı'ya Padişah Bir Şair: Adli, Amasya 2008, s.45.</p> <p>Kaynakçada: BAYRAM Yavuz, Amasya'ya Vali Osmanlı'ya Padişah Bir Şair: Adli, Amasya 2008.</p> <p>6.Alıntı bir makaleden yapılmışsa, dipnotta alıntının geçtiği sayfa bilgisi verilir. Kaynaklar bölümünde ise makalenin dergideki (ya da kitaptaki) sayfa aralığıyla ilgili bilgiler verilmelidir. Aynı şekilde makaleye bütün olarak bir gönderme yapılmışsa yine sayfa aralığının belirtilmesi gerekmektedir.</p> <p>Örnek 1: Abdulkerim Abdulkadiroğlu, "Arşiv Meselemiz ve Bazı Teklifler", Kültürümüzden Esintiler, Anıl Matbaası, Ankara 1997, s.570.</p> <p>Örnek 2: Abdulkerim Abdulkadiroğlu, "Arşiv Meselemiz ve Bazı Teklifler", Kültürümüzden Esintiler, Anıl Matbaası, Ankara 1997, s.570-575.</p> <p>7.Kimi zaman dipnotlar yerine son notlar kullanıldığı da olur. Bu durumda yukarıdaki hususlara aynen uyulur. Aradaki fark, bilgilerin sayfa altlarında değil, bölüm ya da kitabın sonunda verilmesinden ibarettir.</p> <p>8.Metin içi göndermeler ve alıntılarda ya da dipnotlarda, gerekli durumlarda künyeler kısaltılarak ve özetlenerek verilebilir. Ancak metnin sonundaki kaynakçalarda kısaltma ve özetleme yapılmaz. Örnek: Age, agm, KR: Kütahyalı Rahimi ve Divanı, A.Abdulkerimoğlu: Abdulkerim Abdulkadiroğlu vs.).</p>	<p>1.MLA sistemine göre metin içinde gönderme veya alıntıları ifade etmek için dipnot yapılmaz. Bunun yerine ilgili bölüm sonunda parantez açılır ve "Soyad yayın yılı, sayfa" şeklinde kısa bilgi verilir. Bölüm ya da kitabın sonunda ise ayrıntılı bilgi yer alır. Örnek 1: Mermer 2004, 29. Örnek 2: MERMER Ahmet (2004). Kütahyalı Rahimi ve Divanı, İstanbul: Sahaflar.</p> <p>2.MLA sistemine göre hazırlanan bir metinde, kaynaklarla ilgili künye bilgileri dışında bir açıklama gerekiyorsa, bu amaçla dipnot ya da son not sisteminden yararlanılabilir. Örneğin yazarın unvanı, çalıştığı kurum ve uzmanlık alanı ya da bir terimin anlamı, hatırlatma notu verme gibi amaçlar için bu yöntem kullanılabilir.</p> <p>3.Eğer metin içinde başka bir metne sadece gönderme yapılmışsa ya da başka bir metinden ilham alınmış; ama bu ilham, yazarın kendi plânlaması ve anlatımıyla ortaya konmuşsa, tırnak işareti kullanılmadan, ilgili metinden sonra parantez içinde şu bilgiler verilir: Soyad yayın yılı, sayfa. (Örnek: Bayram 2004, 36).</p> <p>4.Eğer metinde başka bir metinden alıntıya yer verilecekse tırnak işareti mutlaka kullanılmalıdır. Alıntılanan metin, bir paragraf oluşturacak boyutta ise farklı bir biçimlendirme (daha küçük punto) ile verilmelidir. Kaynak metinle ilgili bilgilerin verilmesinde, yukarıdaki hususlara dikkat edilmelidir.</p> <p>5.Alıntılanan metin, orijinal kaynaktan değil de ondan yararlanan bir kaynaktan; yani dolaylı alıntı yapıyorsa bu durum, parantez içinde kısa künye bilgileri verilirken şöyle belirtilir: Orijinal kaynağın yazarının soyadı, yayın yılı; sayfa; aktaran, soyad, yayın yılı; sayfa. (Örnek: Bayram 2001, 247; aktaran Akbayır 2003, 188).</p> <p>6.Metin içinde alıntı ya da gönderme yapılan metnin yazarı birden fazlaysa yazarların soyadları arasında "virgöl" ve "ve bağlacı" kullanılır. Ancak yazar sayısı üçten fazlaysa ilk yazarın soyadından sonra vd. (ve diğerleri) ifadesinin kullanımı daha uygundur. (Örnek 1: Erdemir ve Bayram 2005. Örnek 2: İsen vd. 2002).</p> <p>7.Metin içinde bir yazara ait aynı yıl yayınlanmış iki çalışmadan alıntı yapılmışsa, eserlerin yayın yıllarından sonra, ayırım yapılmasına imkan sağlamak amacıyla, a ve b gibi harflendirmeler yapılır. (Örnek: Mermer 2000a, Mermer 2000b).</p> <p>8.Kaynakla ilgili bilgiler verilirken eksiklikler varsa; söz gelimi yayın yeri ya da yayıncı bilgisi kitapta yer almamışsa bu bilgiler verilmeyiz; ancak sıralamada herhangi bir değişiklik yapılmaz.</p> <p>9.Kitaplardan yapılan alıntılarda sayfa bilgisi mutlaka parantez içindeki bilgiler arasında yer almalıdır. Buna karşılık kaynaklar bölümünde sayfa bilgisinin verilmesine gerek yoktur. [Örnek 1: Pala 1998, 160. Örnek 2: PALA İskender (1998). Aşına Güzeller, İstanbul: Ötügen Yayınları].</p> <p>10.Alıntı, bir makaleden yapılmışsa, alıntının yapıldığı sayfa numarası parantez içi bilgilerde verilir. Kaynaklar bölümünde ise makalenin sayfa aralıkları bilgisine yer verilmelidir. Makalenin bütününe gönderme yapılmışsa bu kez parantez içi bilgilerde de sayfa aralıkları belirtilmelidir. (Örnek 1: Bayram 2004, 51. Örnek 2: BAYRAM Yavuz (2004). "16.Yüzyıldaki Bazı Divan Şairlerinin Şiiri Nitelemek Üzere Kullandıkları Sıfatlar", Türkbiçim, S:8, s.36-53. Örnek 3: Bayram 2004, 36-53).</p> <p>11.Ülkemizde bibliyografya hazırlamayla ya da alıntılamayla ilgili uygulamalarda tam bir birlik sağlandığını söylemek mümkün değildir. Uygulamalar arasında bazı farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıkların daha çok nokta, virgöl kullanımı, çok yazarlı künyelerde kısaltma yapma gibi ayrıntılarla ilgili oldukları da unutulmamalıdır. Bu durumda akademisyenin tercihlerinde tutarlı olması, önem kazanmaktadır.</p>

ÖRNEKLER*

Tek yazarlı kitap

SOYAD Ad, **Kitabın Adı**, Yayımlayan, Yayım Teri Yayım Yılı.

ABDULKADİROĞLU Abdulkerim, **İsmail Belîğ Nuhbetü'l-Âsâr Li-Zeyl-i Zübdeti'l-Eş'âr**, GÜ Gazi Eğitim Fakültesi Yay., Ankara 1985.

Metni Yayına Hazırlanan Divanlar

SOYAD Ad, **Kitabın Adı**, Yayımlayan, Yayım Teri Yayım Yılı.

MERMER Ahmet, **Kütahyalı Rahimî ve Dîvânı**, Sahaflar Kitap Sarayı, İstanbul 2004.**

Metni Yayına Hazırlanan Mesnevîler ve Diğer Yazmalar

Yazarın Adı, **Eserin Adı**, (Haz.:Hazırlayanın Adı Soyadı), Yayımlayan, Yayım Yeri Yayım Yılı.

Tâcî-zâde Cafer Çelebi, **Heves-nâme**, (Haz.:Necati Sungur), TDK Yay., Ankara 1994

İki-üç yazarlı kitap

SOYAD Ad, SOYAD Ad ve SOYAD Ad, **Kitabın Adı**, Yayımlayan, Yayım Yeri Yayım Yılı.

ÖZCAN Nusret ve AYKUT Kemal, **Mustafa Kutlu Kitabı**, Nehir Yayınları, İstanbul 2001.

Üçten çok yazarlı kitap

SOYAD Ad vd., **Kitabın Adı**, Yayımlayan, Yayım Yeri Yayım Yılı.

PEKOLCAY Neclâ vd., **İslâmî Türk Edebiyatına Giriş**, Dergâh Yayınları, İstanbul 1981.

Yazma

Yazar/Şair, **Eserin Adı**, Bulunduğu Kütüphane, Bölüm, No.

Adli, **Dîvân**, British Library, Türkçe Yazmalar Bölümü, No: OR 9475.

Yazar belirtilmemiş kitap

Eserin Adı, Yayımlayan, Yayım Yeri Yayım Yılı.

İmlâ Kılavuzu, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2000.

Çeviri kitap

SOYAD Ad, **Kitabın Adı**, Çev./Haz.: , Yayımlayan, Yayım Yeri Yayım Yılı.

BARZUN Jaques ve GRAFF Henry F., **Modern Araştırmacı**, Çev.:Fatoş Dilber, Tübitak Yay., Ankara 1996.

Editörlü kitapta bölüm

SOYAD Ad, "Bölüm Adı", (Ed.Editörün Adı Soyadı), **Kitabın Adı**, Yayımcı, Basım yeri Basım Yılı, s.(sayfa aralığı).

KÜÇÜK Sabahattin, "Divan Şiirinde 'Güneş' Üzerine Bir Deneme", (Ed.Zeynep Kerman), **Mehmet Kaplan İçin**, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yay., Ankara 1988, s.149-176.

Editörsüz ya da editörü belli olmayan kitapta bölüm

SOYAD Ad, "Bölümün Adı", **Kitabın Adı**, Yayımlayan, Yayım Yeri Yayım Yılı, s.(sayfa aralığı).

PARLATIR İsmail, "Bilimsel Yazıların Hazırlanmasında Uygulanacak Kurallar", **Türk Dili ve Kompozisyon Bilgileri**, Yargı Yayımevi, Ankara 2001, s.433-449.

*Örnekler, klâsik sisteme (CMS) göre verilmiştir. Kaynakça MLA (parantez içi) sistemine göre hazırlanacaksa, yayım tarihi yazar adının hemen sonrasında parantez içinde verilmeli ve parantezden sonra nokta konmalı; yayıncı bilgisine de yayım yeri bilgisinden sonra iki nokta konup künyenin en sonuna yer verilmelidir.

Örnek: MERMER Ahmet (2004). **Kütahyalı Rahimî ve Dîvânı**, İstanbul: Sahaflar Kitap Sarayı.

**Bu tür yayınlarda, divan ya da şair üzerinde herhangi bir çalışmaya yer verilmemiş; eser, sadece yeni harfli (tenkitli) metinden oluşuyorsa, eseri yayıma hazırlayanın adının eser adından sonra parantez içinde verilmesi de mümkündür.

Tez

SOYAD Ad, **Tezin Adı**, Enstitü Adı, Tezin Türü, Yer Yıl.

BAYRAM Yavuz (2001). **Çiçeklerle Diğer Bitkilerin Divan Şiirine Yansıma Biçimleri ve Anlam Çerçevesi**, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Samsun.

Makale

SOYAD Ad, "Makalenin Adı", **Derginin Adı**, C/S (Yıl), s. (sayfa aralığı).

ÖZBALCI Mustafa, "Şiire ve Şaire Dair Bazı Notlar", **Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, S:5 (1990), s.217-227.

Çok yazarlı makale

SOYAD Ad ve SOYAD Ad, "Makalenin Adı", **Derginin Adı**, S (Yıl), s.(sayfa aralığı).

KURNAZ Cemal ve TATÇI Mustafa, "Ahmed Yesevi Hakkında Bir Bibliyografya Denemesi", **Bilig**, S:4 (1997), s.253-263.

Ansiklopedi maddesi

SOYAD Ad, "Maddenin Adı", **Ansiklopedinin Adı**, C:, Yayınlayan, Yayım Yeri Yayım Yılı, s.(sayfa aralığı).

BAYRAM Yavuz, "Servi", **Türk Dünyası Edebiyat Kavramları ve Terimleri Ansiklopedik Sözlüğü**, C.5, Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayını, Ankara 2006, s.279-282.

Kongre, bildiri, konferans...

Basılı metin varsa

SOYAD Ad, "Bildirinin Adı", Etkinliğin Adı, Etkinlik Tarihi, Yayınlayan, Yayım Yeri Yayım Yılı, s.(sayfa aralığı).

BİLKAN Ali Fuat, "Amasya'nın Osmanlı Dönemi Kültür Hayatındaki Yeri ve Önemi", **I.Amasya Araştırmaları Sempozyumu 2.Kitap**, 15-18 Haziran 2007, Amasya Valiliği, Amasya 2007, s.611-620.

Basılı metin yoksa

SOYAD Ad, "Bildirinin Adı", Etkinliğin Adı, Etkinlik Tarihi, Yer.

DENİZ Sabahat, "Divan Şiirinde Güzelin Saç Şekli", Türk Kültüründe Ayrıntılar: Saç Düzenlemesi Uluslar arası Konferansı, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırma ve Uygulama Merkezi, 8-9 Aralık 1997, İstanbul.

Gazete yazısı (fikra, deneme, eleştiri)

SOYAD Ad, "Yazının Başlığı", **Gazetenin Adı**, Tarih.

AKYOL Taha, "Sosyal Bilim Ödülleri", **Milliyet**, 28 Şubat 2005.

Diğer Kaynaklar

Kişisel WEB sayfası

SOYAD Ad, Sayfa Adı ya da Başlığı, Web Adresi, (Son Güncellenme Tarihi/Erişim Tarihi).

MERMER Ahmet, **Prof.Dr.Ahmet Mermer**, <http://w3.gazi.edu.tr/web/mermer>, (SGT: 26.05.2004).

Kurumsal WEB sayfası

Sayfa Adı ya da Başlığı, Kurum Adı, Web Adresi, (Son Güncellenme Tarihi/Erişim Tarihi).

Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Merkezi, Çukurova Üniversitesi, <http://turkoloji.cu.edu.tr>, (ET:13.04.2005).

Milli Kütüphane, Milli Kütüphane, <http://www.mkutup.gov.tr>, (ET: 04.04.2005).

WEB'de dergi

Dergi Adı (Ed:), (Varsa) Yayınlayan Kurum, Web Adresi , (Son Güncellenme Tarihi/Erişim Tarihi).

Türkiyat Araştırmaları Dergisi (Ed.Yakup Karasoy, Alaaddin Aköz), Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, <http://www.turkiyat.selcuk.edu.tr/dergi.htm>, (ET:07.05.2008).

Turkish Studies (Ed.Mehmet Dursun ERDEM), www.turkishstudies.net, (ET: 03.05.2008).

WEB'de kitap (basılmış)

SOYAD Ad, **Kitabın Adı**, Yayımlayan, Yayım Yeri Yayım Yılı, Web Adresi, (Son Güncellenme Tarihi/Erişim Tarihi).”

DAY Robert A., **Bilimsel Bir Makale Nasıl Yazılır ve Yayınlanır**, Çev:Gülay Aşkay Altay, Tübitak Yayınları, Ankara 1996, <http://journals.tubitak.gov.tr/kitap/maknasyaz/index.html>, (ET:05.04.2005).

WEB'de makale (basılmış)

SOYAD Ad, “Makalenin Adı”, **Derginin Adı**, C./S.:, Yayım Yeri Yayım Yılı, Web Adresi, (Son Güncellenme Tarihi/Erişim Tarihi).

MENĞİ Mine, “Divan Şiiri ve Bıkr-i Mana”, **Divan Şiiri Yazıları**, Akçağ Yayınları, Ankara 2000, s.22-29; <http://turkoloji.cu.edu.tr/ESKI%20TURK%20%20%20EDEBIYATI/2.asp>, (ET:13.04.2005).

Veri tabanı (CD Rom, Disk...)

SOYAD Ad, **Eserin Adı**, (Materyalin Türü), Kurum, Hazırladığı Yer Yılı.

KAYA Dursun vd., **Türkiye Yazmaları Toplu Kataloğu**, (CD I, II), Milli Kütüphane Başkanlığı, Ankara 2004.

Televizyon ya da radyo programı

Programın Adı (Türü), Yayıncı Yayım Tarihi.

Yeşil Oba (Çocuk Programı), Samanyolu Televizyonu (08.04.2005).

Belgesel, dizi, film (yerli)

SOYAD Ad (Yap./Yön.), **Filmin/Belgeselin Adı**, Kurum/Firma, Yapım Yılı.

Belgesel

DİRİKLİK Salih (Yön.), **Ölümünün Ellinci Yılında Mehmet Akif Ersoy**, TRT, 1986.

Dizi

ÇAKMAKLI Yücel (Yön.), **Küçük Ağa**, TRT, 1984.

Film

UÇAKAN Mesut (Yön.), **Reis Bey**, Moroğlu Film (Yap.), 1988.

Film, video, belgesel (yabancı)

SOYAD Ad (Ya.)/SOYAD Ad (Yön.), **Filmin Türkçe Adı (Filmin Orijinal Adı)**, Yapımcı Firma (Yap.) /Dağıtımçı Firma (Dağ.), Yapım yeri Yapım yılı.

HURRAN Nick (Yön.), **Kara Kaplı Defter (Little Black Book)**, Columbia Tristar (Yap.), ABD 2004.

NOURIDSANY Claude (Yön.), **Yaradılış: Büyük Sır (Genesis)**, Umut Sanat (Dağ.), Fransa-İtalya 2004.

E-posta

SOYAD Ad (Gönderen). **Konu**, Gönderen Adres (Gönderim Tarihi), Alıcı Adres (Erişim Tarihi).

MERMER Ahmet, **Divan Şiirinde Bitkiler**, amermer@gazi.edu.tr (14.07.2002), ybayram@omu.edu.tr, (15.07.2002).